

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/27

Karar Sayısı : 2022/23

Karar Tarihi : 22/3/2022

R.G.Tarih-Sayısı : 27/4/2022-31822

İPTAL TALEPLERİNDE BULUNAN: İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan OLUÇ
(E.2022/27, E.2022/28)

İPTAL TALEPLERİNİN KONUSU: Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin 1/3/2022 tarihli ve 1316 ile 1317 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının Anayasa'nın 2., 10., 13., 14., 20., 36., 38., 67., 83. ve 138. maddeleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 138. maddesine aykırılığı ileri sürülerek Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptallerine karar verilmesi talepleridir.

I. OLAYLAR

Silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği iddia olunan Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında yapılan soruşturmalar sırasında adı geçen milletvekili olması nedeniyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının yasama dokunulmazlığının kaldırılması talebiyle düzenlediği 13/2/2019 tarihli ve 2019/63 sayılı fezlekesi ile eki 2018/9757 sayılı dosya, 10/1/2022 tarihli ve 2022/15 sayılı fezlekesi ile eki 2021/64599 sayılı dosya Adalet Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı aracılığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına gönderilmiştir.

TBMM Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in *silahlı terör örgütüne üye olma* suç isnadı ile hazırlanan E.3/665 sayılı yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ve eki 2018/9757 sayılı dosyayı 14/5/2019 tarihinde, E.3/1843 sayılı yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ve eki 2021/64599 sayılı dosyayı ise 12/1/2022 tarihinde Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) havale etmiştir.

Karma Komisyon 20/1/2022 tarihli toplantısında, gündeme alınan söz konusu tezkereleri (E.3/665, E.3/1843) ve ekleri dosyaları incelemek, konuya ilişkin bir rapor hazırlamak için TBMM İçtüzüğü'nün 132. maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle beş kişilik Hazırlık Komisyonu kurmuştur.

Hazırlık Komisyonu 20/1/2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 3/2/2022 tarihinde Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in incelemeye konu edilen dosyaları bakımından yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ve dosyanın Karma Komisyon Başkanlığına gönderilmesine oyçokluğuyla ayrı ayrı karar vermiştir. Hazırlık Komisyonu bu kararlara ilişkin raporlarını 8/2/2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonunun söz konusu raporlarını 17/2/2022 tarihinde görüşen Karma Komisyon, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait E.3/665 ve E.3/1843 sayılı yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Cumhurbaşkanlığı tezkereleri ile ekleri Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2018/9757 ve 2021/64599 numaralı soruşturma dosyaları bakımından yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına oyçokluğuyla ayrı ayrı karar vermiş ve bu yöndeki raporlarını 22/2/2022 tarihinde TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Karma Komisyonun anılan raporları da TBMM Genel Kurulunun 1/3/2022 tarihli ve 59. Birleşiminde görüşülerek 1316 ve 1317 sayılı kararlarla kabul edilmiştir.

II. İPTALİ İSTENEN TBMM KARARLARI

İptali talep edilen;

1. 1316 sayılı Karar şöyledir:

“DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ SEMRA GÜZEL’İN YASAMA DOKUNULMAZLIĞININ KALDIRILMASINA DAİR KARAR

Karar No. 1316 Karar Tarihi: 01.03.2022

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL’in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon tarafından hazırlanan ilişikteki rapor, Genel Kurulun 01.03.2022 tarihli 59’uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden 22/02/2022

Kurulu Karma Komisyon

Esas No: 3/665

Karar No: 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı (TBMM), Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL’in “Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma” suç isnadı ile hazırlanan 3/665 Esas Numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki 2018/9757 sayılı dosyayı, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 14/05/2019 tarihinde havale etmiştir.

2) Karma Komisyon, 20/01/2022 tarihli toplantısında, gündeme alınan söz konusu tezkereyi (3/665 Esas) ve eki dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak için TBMM İçtüzüğü’nün 132’nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle beş kişilik II. Hazırlık Komisyonunu kurmuştur. II. Hazırlık Komisyonu üyeleri, Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN, Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ, İstanbul Milletvekili Abdullah GÜLER, Antalya Milletvekili Rafet ZEYBEK ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TIRYAKI’den oluşmuştur.

3) II. Hazırlık Komisyonu, 20/01/2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 03/02/2022 tarihli dördüncü toplantısıyla da çalışmalarını tamamlayarak raporunu 08/02/2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonu Raporunda; dosyadaki bilgi ve belgeler ile sözlü savunmanın bir bütün olarak değerlendirilmesi sonucunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarının korunması, konunun adli açıdan tüm yönleriyle incelenerek yargı organlarıca nihai olarak karara bağlanması gerektiği sonucuna varıldığı; bu nedenle anılan soruşturmaya devam edilebilmesi amacıyla Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL’in incelemeye konu edilen dosyası bakımından yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ve dosyanın Karma Komisyon Başkanlığına gönderilmesine 03/02/2022 tarihinde oy çokluğuyla karar verildiği belirtilmiştir.

4) Karma Komisyon Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e, İçtüzük'ün 134'üncü maddesi uyarınca 17/02/2022 tarihinde yapılacak toplantıya bizzat gelerek sözlü savunma yapabileceği gibi başka bir milletvekiline yetki vererek de kendisini savundurabileceğini ya da yazılı savunmasını Komisyon Başkanlığına gönderebileceğini 09/02/2022 tarihinde bildirmiştir.

Karma Komisyon, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait 3/665 Esas Numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki dosya (2018/9757) ile II. Hazırlık Komisyonu raporunu görüşmek üzere 17/02/2022 tarihinde toplanmıştır.

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL, Komisyon Başkanlığına yazılı savunma vermemiş ve sözlü savunma için de toplantıda hazır bulunmamıştır. Ancak İçtüzük'ün 134'üncü maddesi uyarınca kendisi adına savunma yapmak üzere Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ'yi yetkilendirmiştir.

Toplantıda, II. Hazırlık Komisyonu Başkanı Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN, hazırlık komisyonu çalışmaları ve yapılan işlemler hakkında Karma Komisyon üyelerini bilgilendirmiş ve konuya ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Ardından Komisyon üyelerine dosya ile ilgili söz hakkı verilmiştir.

Fezleke lehinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle; fezlekede, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında isnat olunan suça yönelik gizli tanık tarafından ciddi ve ayrıntılı tespit ve bilgilere yer verildiği, yasama dokunulmazlığının milletvekillerine tanınan bir ayrıcalık ve imtiyaz olmadığı, adı geçen milletvekili hakkındaki iddiaların bağımsız ve tarafsız yargı organlarınca incelenerek maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasının hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin hem de milletvekilliği makamının itibarı açısından yararlı olacağı ifade edilmiştir.

Fezleke aleyhinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle; yasama dokunulmazlığı fezlekesinin gizli tanık beyanlarından başka belge içermediği ve gizli tanık usulünün hukuka uygun olmadığı, yalnızca gizli tanık beyanı ile milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasının adil olmadığı dile getirilmiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 134'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "son söz savunmanındır" hükmü gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL adına savunma yapmak üzere yetkilendirilen Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ'ye söz hakkı verilmiştir.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından yapılan sözlü savunmada özetle; Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan fezlekede yalnızca bir gizli tanığa ait beyanların bulunduğu, bu beyanları doğrulama imkanının bulunmadığı, gizli tanık beyanlarının delil değerinin tartışmalı olduğu, dolayısıyla Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasının hukuka uygun olmayacağı ifade edilmiştir.

Karma Komisyon, fezleke ve eki dosya ile II. Hazırlık Komisyonu raporunu incelemiş ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından sözlü savunma yapıldıktan sonra oylama işlemine geçmiştir.

Yapılan oylama sonucunda, fezlekede isnat olunan suçun ağırlığı, toplumda infiale neden olması ile iddiaların ciddiliği göz önüne alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarının da korunması açısından Anayasa'nın 83'üncü ve TBMM İçtüzüğü'nün 133'üncü maddeleri gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında 3/665 esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki

Esas Sayısı : 2022/27
Karar Sayısı : 2022/23

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2018/9757 numaralı soruşturma dosyası bakımından yargılamanın devamını sağlamak ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına oy çokluğuyla karar verilmiştir.

5) Karma Komisyon ve II. Hazırlık Komisyonu çalışmalarında tam tutanak tutulmuştur.

6) İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Raporun Genel Kuruldaki görüşmelerinde Karma Komisyonu temsil etmek üzere, İstanbul Milletvekili Abdullah GÜLER, Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ ve Kastamonu Milletvekili Metin ÇELİK özel sözcü olarak seçilmişlerdir.

7) Karma Komisyon Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur."

2. 1317 sayılı Karar şöyledir:

“DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ SEMRA GÜZEL’İN YASAMA DOKUNULMAZLIĞININ KALDIRILMASINA DAİR KARAR

Karar No. 1317 Karar Tarihi: 01.03.2022

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL’in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon tarafından hazırlanan ilişikteki rapor, Genel Kurulun 01.03.2022 tarihli 59’uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden 22/02/2022

Kurulu Karma Komisyon

Esas No: 3/1843

Karar No: 7

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı (TBMM), Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL’in “Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma” suç isnadı ile hazırlanan 3/1843 Esas Numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki 2021/64599 sayılı dosyayı, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına (Karma Komisyon) 12/01/2022 tarihinde havale etmiştir.

2) Karma Komisyon, 20/01/2022 tarihli toplantısında, gündeme alınan söz konusu tezkereyi (3/1843 Esas) ve eki dosyayı incelemek ve konuya ilişkin bir rapor hazırlamak için TBMM İçtüzüğü'nün 132'nci maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle beş kişilik II. Hazırlık Komisyonunu kurmuştur. II. Hazırlık Komisyonu üyeleri, Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN, Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ, İstanbul Milletvekili Abdullah GÜLER, Antalya Milletvekili Rafet ZEYBEK ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TIRYAKI' den oluşmuştur.

3) II. Hazırlık Komisyonu, 20/01/2022 tarihinde çalışmalarına başlamış ve 03/02/2022 tarihli dördüncü toplantısıyla da çalışmalarını tamamlayarak raporunu 08/02/2022 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Hazırlık Komisyonu Raporunda; dosyadaki bilgi ve belgeler ile sözlü savunmanın bir bütün olarak değerlendirilmesi sonucunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarının korunması, konunun adli açıdan tüm yönleriyle incelenerek yargı organlarınca nihai olarak karara bağlanması gerektiği sonucuna varıldığı; bu nedenle anılan soruşturmaya devam edilebilmesi amacıyla Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in incelemeye konu edilen dosyası bakımından yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ve dosyanın Karma Komisyon Başkanlığına gönderilmesine 03/02/2022 tarihinde oy çokluğuyla karar verildiği belirtilmiştir.

4) Karma Komisyon Başkanlığı, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e İçtüzük'ün 134'üncü maddesi uyarınca 17/02/2022 tarihinde yapılacak toplantıya bizzat gelerek sözlü savunma yapabileceği gibi başka bir milletvekiline yetki vererek de kendisini savundurabileceğini ya da yazılı savunmasını Komisyon Başkanlığına gönderebileceğini 09/02/2022 tarihinde bildirmiştir.

Karma Komisyon, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait 3/1843 Esas Numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki dosya (2021/64599) ile II. Hazırlık Komisyonu raporunu görüşmek üzere 17/02/2022 tarihinde toplanmıştır.

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL, Komisyon Başkanlığına yazılı savunma vermemiş ve sözlü savunma için de toplantıda hazır bulunmamıştır. Ancak İçtüzük'ün 134'üncü maddesi uyarınca kendisi adına savunma yapmak üzere Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKI'yi yetkilendirmiştir.

Toplantıda, II. Hazırlık Komisyonu Başkanı Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN, hazırlık komisyonu çalışmaları ve yapılan işlemler hakkında Karma Komisyon üyelerini bilgilendirmiş ve konuya ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Ardından Komisyon üyelerine dosya ile ilgili söz hakkı verilmiştir.

Fezleke lehinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle; fezlekede yer alan fotoğrafların duygusal bir ilişkinin ötesinde terörist kamplarında, terör örgütüne özgü mekanlarda, onlara ait kamuflaj, sembol ve armalarla teröristbaşı Abdullah Öcalan'ın posterleri ile duvarda asılı silahlar önünde olağan bir durummuş gibi çekilen fotoğraflar olduğu, olayın yalnızca duygusal bir ilişki gibi gösterilerek basitleştirilemeyeceği, adı geçen milletvekilinin çözüm süreci sonrasında da bir çok kez Habur Sınır Kapısından giriş-çıkış kayıtlarının olduğu, telefon numarasının öldürülen teröristlerin üzerinden çıkan telefon numaraları arasında yer aldığı ve söz konusu diğer telefon numaraları ile de bir çok kez görüşme yaptığı, dosyada ciddi iddiaların yer aldığı ve iddiaların toplumda infiale sebep olduğu, delillerin bağımsız ve tarafsız yargı organlarınca değerlendirilerek maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasının Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarı açısından yararlı olacağı ifade edilmiştir.

Fezleke aleyhinde söz alan milletvekilleri tarafından özetle; dosyada yer alan fotoğrafların örgütsel bir ilişki üzerinden çekilen fotoğraflar değil yalnızca duygusal bir ilişkiyi ortaya koyan fotoğraflardan ibaret olduğu, salt bir görüşmenin kişiyi örgüt üyesi yapmayacağı, yurt dışı giriş çıkışlarının tek başına suç oluşturmayacağı, bunların bazılarının basına da yansıyan parti faaliyeti kapsamındaki görüşmelere yönelik olduğu, Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in çalışkan ve disiplinli bir milletvekili olduğu dile getirilmiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 134'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "son söz savunmanındır" hükmü gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL adına savunma yapmak üzere yetkilendirilen Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ'ye söz hakkı verilmiştir.

Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından yapılan sözlü savunmada özetle; Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in çözüm süreci döneminde, duygusal ilişki yaşadığı kişiyi görmeye gittiği, fezlekede yer alan fotoğrafların da bu ziyaretler esnasında çekilen fotoğraflar olduğu, bir kimsenin örgüt kamplarına gitmesinin tek başına örgüt üyeliği gibi yansıtılmasının da adil ve hakkaniyete uygun olmayacağı ve dolayısıyla dokunulmazlığın kaldırılmasını gerektirecek ağırlıkta bir fezleke olmadığı ifade edilmiştir.

Karma Komisyon, fezleke ve eki dosya ile II. Hazırlık Komisyonu raporunu incelemiş ve Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından sözlü savunma yapıldıktan sonra oylama işlemine geçmiştir.

Yapılan oylama sonucunda, fezlekede isnat olunan suçun ağırlığı, toplumda infiale neden olması ile iddiaların ciddiliği göz önüne alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilliği makamının itibarının da korunması açısından Anayasa'nın 83'üncü ve TBMM İçtüzüğü'nün 133'üncü maddeleri gereğince Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ait 3/1843 Esas numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve eki Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2021/64599 numaralı soruşturma dosyası bakımından yargılamanın devamını sağlamak ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacıyla yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına oy çokluğuyla karar verilmiştir.

5) Karma Komisyon ve II. Hazırlık Komisyonu çalışmalarında tam tutanak tutulmuştur.

6) İçtüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca, Raporun Genel Kuruldaki görüşmelerinde Karma Komisyonu temsil etmek üzere, İstanbul Milletvekili Abdullah GÜLER, Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ ve Kastamonu Milletvekili Metin ÇELİK özel sözcü olarak seçilmişlerdir.

7) Karma Komisyon Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur."

III. BİRLEŞTİRME KARARI

1. Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin 1/3/2022 tarihli ve 1317 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'nın iptaline karar verilmesi talebini içeren E.2022/28 sayılı dosyanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2022/27 sayılı dosya ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2022/27 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 22/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. İPTAL TALEPLERİNİN GEREKÇELERİ

2. Başvuru dilekçelerinde özetle; Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının salt siyasi saiklerle hareket edilerek kaldırıldığı, asıl amacın anılan Milletvekili'nin mensubu olduğu Halkların Demokratik Partisinin (HDP) yıpratılması olduğu, bu yıpratma sürecinin 2016 yılından itibaren çeşitli yöntem ve şekillerde bilinçli olarak yürütüldüğü, Karma Komisyonunda yıllardır görüşülmeyi bekleyen çok sayıda fezleke bulunmasına rağmen Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e ilişkin fezlekelere öncelik verildiği, bu itibarla eşitlik ilkesine aykırı davranıldığı, görüşmeler öncesinde Karma Komisyonun başkanvekili ve bazı üyeleri tarafından GÜZEL aleyhine beyanlarda ve paylaşımlarda bulunduğu, bazı siyasi parti genel başkanları ile grup başkanvekillerinin de benzer açıklamalarda buldukları, bu beyan ve

açıklamalarla GÜZEL'in peşinen suçlu olarak kabul edildiği ve ihsası reyde bulunduğu, bu suretle tarafsız davranılmadığı ve GÜZEL'in adil yargılanma hakkının ihlal edildiği, isnadın ciddi olmadığı, isnadın dayanağının gizli tanık beyanı ile sözlüsü olan şahısla çekilmiş fotoğraflardan ibaret olduğu, gizli tanık beyanının sorgulanabilir ve denetlenebilir nitelikte olmadığı, bu itibarla dokunulmazlığın kaldırılmasını gerektirir yeterli delilin bulunmadığı, anılan fotoğrafların GÜZEL'in milletvekili seçilmesinden önce çözüm süreci döneminde çekildiği, fotoğrafların 2017 yılında ele geçirilmiş olmasına rağmen milletvekili oluncaya kadar GÜZEL hakkında herhangi bir soruşturma işleminin yapılmadığı, çözüm süreci zamanında pek çok yetkili ile gazetecinin de örgüt kamplarına gidip görüşme yaptığı, GÜZEL'in üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmadığı ve gizli kalması gereken soruşturma evrakındaki fotoğraf ve belgelerin medyada yayımlanmasının GÜZEL'in özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkıyla bağdaşmadığı, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasının TBMM İçtüzüğü hükümlerini, uluslararası hukuku ve TBMM teamüllerini ihlal ettiği, milletvekilinin yasama çalışmalarına katılmasının esas olduğu belirtilerek kararların Anayasa'nın 2., 10., 13., 14., 20., 36., 38., 67., 83. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

V. İNCELEME

3. Başvuru dilekçeleri ve ekleri, Raportör Volkan HAS tarafından hazırlanan rapor, TBMM Başkanlığı ile siyasi parti gruplarından gönderilen bilgi ve belgeler, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının fezlekeleri, Hazırlık Komisyonu ve Karma Komisyon raporları ile anılan Komisyonlara ve Genel Kurula ilişkin tutanaklar, ilgili Anayasa, kanun ve TBMM İçtüzüğü kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Şekil Yönünden İnceleme

1. Hazırlık Komisyonunun Kuruluşu ve Faaliyetleri Yönünden

4. TBMM İçtüzüğü'nün 131. ve 132. maddelerine göre bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin talepler, TBMM Başkanlığınca, Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden kurulu Karma Komisyona havale edilir. Bunun üzerine Karma Komisyon Başkanı, dokunulmazlık dosyalarını incelemek üzere ad çekme yolu ile beş üyeli bir hazırlık komisyonunu oluşturur. Hazırlık komisyonu raporunu göreve başlamasından itibaren en geç bir ayda verir.

5. Anayasa'nın 95. maddesinin ikinci fıkrasında İçtüzük kurallarının siyasi parti gruplarının Meclisin tüm çalışmalarına üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak biçimde düzenlenmesi öngörülmektedir. İçtüzük'ün 21. maddesinde de komisyonlarda siyasi parti gruplarına düşen üye sayısının 11. maddenin birinci fıkrası uyarınca tespit edileceği belirtilmiştir.

6. Karma Komisyon tutanakları incelendiğinde siyasi parti gruplarının TBMM'deki *güçleri oranında* temsil ilkesi gözönünde bulundurularak yapılan ad çekme işleminde ve bunun sonucunda oluşturulan Hazırlık Komisyonunun kuruluşunda Anayasa ve İçtüzük kurallarına aykırı bir yönün bulunmadığı tespit edilmiştir.

7. Ayrıca Komisyonda yasama dokunulmazlığının kaldırılması talep edilen milletvekilinin savunması Ankara Milletvekili Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR tarafından yapılmış ve Komisyon, raporlarını on dokuz gün içinde hazırlayarak Karma Komisyona göndermiştir.

2. Karma Komisyonun Kuruluşu ve Faaliyetleri Yönünden

8. Karma Komisyonun kanun tekliflerini inceleyen komisyonlara göre daha özel bir durumu vardır. İÇTÜZÜK'ÜN 37. maddesine göre kanun tekliflerinin komisyonlarda belirli bir süre içinde incelenip sonuçlandırılmaması durumunda doğrudan doğruya gündeme alınarak Genel Kurulda görüşülmesi yolunun açık olmasına karşılık yasama dokunulmazlığı konusunda böyle bir yönteme yer verilmemiştir. Bu nedenle anılan konunun mutlaka Hazırlık Komisyonunda ve Karma Komisyonunda incelenmesi ve karara bağlanması gerekmektedir.

9. İÇTÜZÜK'ÜN 132. maddesinin beşinci fıkrasında da Hazırlık Komisyonu raporunun Karma Komisyonunda bir ayda sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır.

10. TBMM Başkanlığından getirilen belgeler ve Karma Komisyon tutanakları incelendiğinde Karma Komisyonun kuruluşunda Anayasa ve İÇTÜZÜK kurallarına aykırılığın bulunmadığı anlaşılmıştır.

11. Ayrıca Komisyonunda yasama dokunulmazlığının kaldırılması talep edilen milletvekilinin savunması Batman Milletvekili Mehmet Ruştü TİRYAKİ tarafından yapılmış ve Komisyon, Hazırlık Komisyonu raporlarını da on dört gün içinde sonuçlandırmıştır.

3. Karma Komisyonun ve Genel Kurulun Konuyu Öncelikle Ele Alması Yönünden

12. İÇTÜZÜK'ÜN 26. ve 27. maddelerine göre komisyonlar, başkanlarının yönetiminde çalışır ve başkanlarınca toplantıya çağrılır. Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir. Ancak komisyon, gündemine hâkim olup üyeleri tarafından gündeme alınması önerilen işler hakkında karar verir. 26. maddenin dördüncü fıkrasında ise üyelerinin üçte biri tarafından teklif edilecek gündem üzerine de komisyonların, başkanlarınca toplantıya çağrılacağı öngörülmektedir.

13. Yasama Meclisinin gündemine egemen olması genel bir ilkedir. Bu ilkenin onun adına çalışan komisyonlar hakkında da geçerli olduğu kuşkusuzdur. Nitekim İÇTÜZÜK'ÜN anılan maddesinin ikinci fıkrasında bu husus açıkça belirtilmiştir (E.1997/72, K.1997/74, 31/12/1997).

14. Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında hazırlanan E.3/665 ve E.3/1843 sayılı yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkereleri ile ekleri 2018/9757 ve 2021/64599 sayılı dosyaları görüşmeyi konu alan Karma Komisyon gündemi İÇTÜZÜK'ÜN 26. maddesi uyarınca Karma Komisyon Başkanlığına hazırlanmış ve Komisyon, Başkanlıkça toplantıya çağırılmıştır. Karma Komisyonun söz konusu gündemi 12/1/2022 tarihinden itibaren Komisyon üyelerine tebliğ edilmiş ve ayrıca üyelerin resmi e-posta adreslerine gönderilmiştir.

15. İÇTÜZÜK'ÜN 49. maddesinin beşinci fıkrasında Başkanlıkça gerek görülen hâllerde 7. kısımdaki işlerin görüşme sırasının Danışma Kurulunca Genel Kurula teklif edilebileceği, esas komisyonlar ve kanun teklifi sahiplerinin bu konuyla ilgili taleplerinin de Danışma Kurulunda görüşüleceği açıklanmıştır.

16. 19. maddenin beşinci fıkrasında ise İÇTÜZÜK'te Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hâllerde Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse, TBMM başkanı veya siyasi parti gruplarının, taleplerini doğrudan ayrı ayrı Genel Kurula sunabilecekleri öngörülmüştür.

17. Söz konusu Karma Komisyon raporlarının Genel Kurulda öncelikle görüşülmesi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun bu yöndeki önerisinin Genel Kurulun 1/3/2022 tarihli 59. Birleşiminde kabul edilmesi suretiyle gerçekleşmiştir.

18. Açıklanan nedenlerle Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması taleplerinin Karma Komisyonunda, Karma Komisyon raporlarının ise Genel Kurulda öncelikle görüşülmesinde anılan İçtüzük hükümlerine bir aykırılık bulunmamaktadır (benzer yöndeki karar için bkz. AYM; E.1997/72, K.1997/74, 31/12/1997; E.1997/73, K.1997/73, 30/12/1997).

4. Toplantı ve Karar Yetersayısı Yönünden

19. Anayasa'nın "Toplantı ve karar yeter sayısı" başlıklı 96. maddesinde "Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz." denilmektedir. Bu çerçevede TBMM'nin bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri olan 200 milletvekiliyle toplanması, aksine hüküm bulunmadıkça toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar vermesi ve karar yeter sayısının hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlası olan 151 milletvekilinden az olmaması gerekmektedir.

20. İçtüzük'ün 27. maddesine göre komisyonlar, üye tamsayısının üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.

21. Anayasa veya İçtüzük'te yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin raporların Hazırlık ve Karma Komisyonlar ile Genel Kurulda görüşülmesi sırasında özel bir nisap aramamıştır. Bu itibarla söz konusu raporların görüşülmesi ve kabulü bakımından da Anayasa ve İçtüzük'ün anılan maddeleri geçerli olacaktır.

22. Söz konusu Karma Komisyon raporlarının görüşülmesine ilişkin TBMM Genel Kurulu tutanakları incelendiğinde yasama dokunulmazlığı kaldırılması talep edilen milletvekilinin savunmasının İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan OLUÇ tarafından yapıldığı ve söz konusu raporlara ilişkin oylamanın açık oylama yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmektedir. Yapılan açık oylama sonucunda E.3/665 sayılı tezkereye ilişkin Karma Komisyon raporu hakkında 313 kabul ve 52 ret, E.3/1843 sayılı tezkereye ilişkin Karma Komisyon raporu hakkında da 327 kabul ve 52 ret oyunun kullanıldığı gözetildiğinde oylamaların Anayasa'nın 96. maddesinde öngörülen çoğunlukla yapıldığı anlaşılmıştır.

B. Esas Yönünden İnceleme

23. Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş, 85. maddesinde de dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin kararın Anayasa'ya, kanuna ve İçtüzük'e uygunluğunun denetlenmesi öngörülmüştür. Bu itibarla yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin kararların denetiminde hukuk devletinden beklenen nesnel ölçütlerin esas alınması gerekir.

24. Bu bağlamda yasama dokunulmazlığının kaldırılması kararlarının iptallerine ilişkin taleplerin yasama sorumsuzluğu kapsamında kalıp kalmadığı, isnadın ciddi olup olmadığı ve salt siyasi saiklere dayanıp dayanmadığı yönlerinden incelenmesi gerekir.

1. Yasama Sorumsuzluğu Yönünden

25. Anayasa'nın 83. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yasama sorumsuzluğunun amacı, TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarında görevlerini yaparken söyleyecekleri söz ve düşüncelerinden ve belirtecekleri oylarından dolayı herhangi bir soruşturmaya uğramalarını önlemektir.

26. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 13/2/2019 tarihli ve 2019/63 sayılı fezlekesiyle eki 2018/9757 sayılı dosya ile 10/1/2022 tarihli ve 2022/15 sayılı fezlekesiyle eki 2021/64599 sayılı dosya incelendiğinde suç isnadına konu eylemlerin Meclis çalışmalarına ilişkin oy, söz veya düşüncelerle ilgisinin olmadığı açıktır.

2. İsnadın Ciddiliği Yönünden

27. Yasama dokunulmazlığı; yasama organı üyelerini, görevlerini tam olarak yerine getirmelerini engelleyecek gereksiz suçlamalardan koruma amacına yöneliktir. Ancak yöneltilen isnadın ciddi olması durumunda yargı yolunun açılmasında kamu yararının bulunmadığı söylenemez (AYM; E.1997/73, K.1997/73, 30/12/1997; E.1998/38, K.1998/50, 31/7/1998).

28. Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına yol açan isnadın dokunulmazlığın kaldırılmasını gerektiren ciddilikte olup olmadığı konusunda bir sonuca varmak için isnadın dayanaklarına inilmesi zorunludur. Bu konuda yapılacak inceleme delillerin takdiri niteliğinde değildir. Delillerin takdiri, hükme yönelen bir değerlendirme ve ölçme olup suçun işlenip işlenmediğini araştıran ve ceza yargılaması yapan yargı yerlerine ait bir yetkidir. Ortaya konulan delillerin yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair kararların denetimi kapsamında incelenmesi ise söz konusu delillerin yalnızca soruşturma konusu yapılmasını gerektirir ağırlıkta olup olmadığını belirlemeye ilişkin bir değerlendirmeden ibaret olup ilgili milletvekiline isnat edilen eylemin işlenip işlenmediğine ya da isnat edilen suçun unsurlarının gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik bir değerlendirme içermemektedir.

29. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 13/2/2019 tarihli ve 2019/63 sayılı fezlekesi ile eki 2018/9757 sayılı dosya ve 10/1/2022 tarihli ve 2022/15 sayılı fezlekesi ile eki 2021/64599 sayılı dosya içeriğine bakıldığında PKK/KCK terör örgütünün eylem ve faaliyetlerinin deşifre edilmesi amacıyla yürütülen çalışmalar kapsamında 3/7/2018 tarihinde Cumhuriyet savcısı huzurunda dinlenen gizli tanığın, ifadesinde Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in PKK terör örgütünün çatı yapılanması olan KCK'nın kadın yapılanmalarından eski adı KJA, yeni adı TJA olan yapılanma içinde yer aldığını, sonrasında PKK terör örgütünün sözde meclisi olan DTK içinde faaliyet yürütmeye başladığını, DTK'nın toplantılarına katıldığını, KCK'dan olan referansı sayesinde milletvekilliğine aday gösterildiğini iddia ettiği ve fotoğraf üzerinden GÜZEL'i teşhis ettiği, 29/4/2017 tarihinde Adıyaman kırsalında jandarma birliklerince gerçekleştirilen operasyon sırasında ölü olarak ele geçirilen teröristlerin üzerinden çıkan not defterinde GÜZEL'e ait telefon numarasının yazılı olduğunun görüldüğü, söz konusu not defterinde yazılı olan telefon numaralarından birinin de hakkında 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'a muhalefet suçundan dava açılan şahsa ait olduğu, GÜZEL'in bu şahısla çok sayıda görüşme yaptığını dair HTS kayıtlarının bulunduğu, aynı çatısmada ölü ele geçirilen diğer teröristin üzerinden elde edilen fotoğraf makinesinin hafıza kartında yapılan incelemede örgüt kamplarında ve örgütün kullandığı kamuflemlerle çekirilmiş GÜZEL'e ait fotoğrafların elde edildiği, bu fotoğraflardan birinde GÜZEL'in, arkasında örgütün sözde bayrağı ve silahlarla birlikte örgüt üyelerinin kullandığı çadırın içinde yer aldığı, başka bir fotoğrafta GÜZEL'in örgütün sözde bayrağı ve terörist başının resminin önünde bulunduğu, diğer bir fotoğrafta GÜZEL'in örgüt üyeleriyle birlikte futbol oynadıkları, başka bir fotoğrafta ise GÜZEL'in örgütün sözde şehitliğinin önünde yer aldığı ve yurt dışına çıkış-dönüş kayıtları gözetildiğinde çeşitli tarihlerde Habur sınır kapısından yurt dışına çıkış ve yurda dönüşlerinin bulunduğu görülmüştür.

30. Bu itibarla dosyalar kapsamında bulunan Cumhuriyet savcısı huzurunda alınmış gizli tanığın ifadesi, HTS kayıtları, fotoğraflar, yurt dışına çıkış-dönüş kayıtları ile isnat edilen suçun

niteliği ve ağırlığı gözönünde bulundurulduğunda Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'e yöneltilen isnadın ciddi olduğu kanısına varılmıştır.

3. Salt Siyasi Saiklerle Hareket Edilip Edilmediği Yönünden

31. Anayasa'nın 83. maddesinin beşinci fıkrasında "*Türkiye Büyük Millet Meclisindeki siyasi parti gruplarınca, yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.*" denilmektedir. Anılan fıkrada yer alan "...görüşme yapılamaz..." ve "...karar alınamaz." ibarelerinin anlamları üzerinde durulması gerekir. *Görüşme*, bir konu üzerinde konuşmak ve tartışmaktır. *Karar alma* ise bir konuda sonuca varmaktır.

32. Söz konusu fıkranın siyasi parti gruplarında dokunulmazlıkların kaldırılması konusunda parti üyelerinin görüş ve düşüncelerinin tartışılarak ortaya konulmasını ve milletvekillerini bağlayıcı bir karar alınmasını önlemek amacıyla getirildiği anlaşılmaktadır. Nitekim yasama faaliyetleri günümüzde siyasi partiler düzeni ile işlemekte, yasama organı üyelerinin bağlı oldukları partilerin aldıkları grup kararlarına uymaları bir zorunluluk sayılmaktadır. Parti disiplinini gerçekleştiremeyen partilerin ise iktidar ya da muhalefet sorumluluğunda önemli güçlüklerle karşılaşabilecekleri kabul edilmektedir. Bu nedendir ki Anayasa'da dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin konularda, milletvekillerinin mensubu oldukları partinin tutumundan hiçbir şekilde etkilenmemeleri ve parti disiplini olmadan kendi vicdani sorumlulukları ile davranmaları istendiği için siyasi parti gruplarınca yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılamayacağı ve hukuksal yönden bağlayıcı parti grubu kararı alınamayacağı kuralla bağlanmıştır. Böylece Anayasa'da dokunulmazlık konusuna verilen önem ve gösterilen duyarlılık bu kuralla pekiştirilmiştir.

33. Anılan fıkra kapsamında siyasi parti gruplarınca yapılan görüşmeden bahsedilebilmesi için ise somut bir yasama dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmaması hususunun grup toplantısının gündem veya konusunu oluşturması, söz konusu toplantıda ifade edilen görüşlerin de yasama dokunulmazlığını konu edinmiş görüşmenin bir parçası niteliğinde olması gerekir.

34. Yapılan yazışmalarda Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve İYİ Parti Grup Başkanlıkları tarafından Anayasa Mahkemesine, anılan siyasi parti gruplarınca yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılmadığı ve karar alınmadığı bildirilmiştir.

35. Karma Komisyon Başkanvekili ile bazı siyasi parti genel başkanlarının, grup başkanvekillerinin ve Karma Komisyon üyelerinin çeşitli ortamlarda, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı'nın da Partisinin 11/1/2022 tarihli grup toplantısında basına açık olarak yaptıkları konuşmalarda veya paylaşımlarda diğer konuların yanı sıra dokunulmazlıkların kaldırılması konusunda kişisel düşüncelerini ortaya koydukları ancak anılan konuda siyasi parti gruplarında görüşme yapılmadığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda grup toplantısı da dâhil olmak üzere çeşitli ortamlarda yapılan konuşmalar ve paylaşımlar ilgililerin tek taraflı bir düşünce açıklaması niteliğinde olup Anayasa'nın 83. maddesi kapsamında yapılan bir görüşmenin parçası konumunda değildir. Ortada alınmış bir grup kararı da bulunmadığına göre bu konuşmaların bağlayıcı nitelikte olduğu düşünülemez. Bu itibarla Karma Komisyon Başkanvekili ile bazı siyasi parti genel başkanlarının, grup başkanvekillerinin ve Karma Komisyon üyelerinin konuşmalarının veya paylaşımlarının dava konusu kararların esasına olumsuz etki yaparak onların iptallerini gerektirecek parti grubu görüşmesi veya kararı olarak nitelendirilmesi mümkün değildir (benzer yöndeki kararlar için bkz. AYM; E.1994/4, K.1994/23; E.1994/15, K.1994/34; E.1994/22, K.1994/41; 21/3/1994).

36. Öte yandan Anayasa'nın 67. maddesinin birinci fıkrasında "*Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.*" demek suretiyle seçme,

Esas Sayısı : 2022/27

Karar Sayısı : 2022/23

seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı güvence altına alınmıştır. Demokraside halk ile yönetim arasındaki bağlantıyı ve parlamentonun siyasi meşruiyetini, demokratik usul ve esaslara göre belirlenen seçimler aracılığıyla halkın temsilcisi olarak seçilen milletvekilleri gerçekleştirirler (*Mustafa Ali Balbay*, B. No: 2012/1272, 4/12/2013, § 127; *Sebahat Tuncel (2)*, B. No: 2014/1440, 26/2/2015, § 39). Bu nedenle seçimler ve siyasi haklar Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan demokratik devletin vazgeçilmez unsurlarıdır (AYM, E.2002/38, K.2002/89, 8/10/2002; *Sebahat Tuncel*, B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 65).

37. Yasama yetkisinin sahibi olan parlamento ve onun mensubu olan milletvekilleri anayasal sınırlar içinde toplumda var olan farklı siyasi görüşlerin temsilcileridir. Serbest seçimlerle halk adına karar alma yetkisi verilen milletvekillerinin asli görev alanı parlamento faaliyetleri olup bunların parlamentodaki görevlerini yürütmeleri, üstün kamusal yarar ve önem içermektedir (*Mustafa Ali Balbay*, § 128; *Sebahat Tuncel (2)*, § 41).

38. Bu bağlamda tarihsel bir gelişmenin sonucunda öngörülen yasama dokunulmazlığı da milletvekillerini keyfi müdahalelere karşı koruma amacına hizmet eder. Dokunulmazlığın temelde milletvekilinin şahsında yasama işlevini koruduğu bir gerçektir. Bu kurumun amacı parlamento üyelerine bir ayrıcalık sağlamak olmayıp bir amacı da onları salt siyasal nedenlerle açılacak kovuşturmalara karşı korumaktır.

39. Bununla birlikte, siyasi faaliyette bulunma hakkı ve bu hakkı korumaya yönelik güvencelerden biri olan yasama dokunulmazlığı, mutlak olmayıp anılan hakka sınırlama getirilmesi mümkündür. Nitekim Anayasa'nın 83. maddesinin ikinci fıkrasında parlamento kararıyla yasama dokunulmazlığının kaldırılabilmesi belirtilmiştir. Ancak dokunulmazlığın salt siyasi saiklerle bir başka ifadeyle karşıtların sindirilmesi ya da kimi düşüncelerin parlamentodan dışlanması amacıyla kaldırılması Anayasa'ya aykırılık teşkil edecektir. Zira Anayasa'nın 14. maddesi uyarınca, devletin siyasi faaliyette bulunma hakkını Anayasa'da belirtilenden daha geniş şekilde sınırlaması, bir diğer deyişle Anayasa'da belirlenen amaç dışında keyfi olarak sınırlandırması mümkün değildir.

40. Bu bağlamda gerek Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL hakkında gerekse mensubu olduğu HDP'ye üye milletvekilleri hakkında yasama dokunulmazlığının kaldırılması talebiyle hazırlanmış çok sayıda fezlekenin bulunmasına karşın TBMM'ce ağırlığı ve ciddiliği gözetilerek aynı dönemde sadece adı geçen milletvekili hakkında ve yalnızca iki fezlekesiyle sınırlı olarak yasama dokunulmazlığının kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede dava konusu kararların alınmasında salt siyasi saiklerle hareket edilmediği, başka bir deyişle söz konusu kararların karşıtların sindirilmesi ya da kimi düşüncelerin parlamentodan dışlanması amacıyla alınmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

C. Değerlendirme

41. Bu itibarla yasama dokunulmazlığının kaldırılması talebinden dava konusu kararların kabulüne kadar gerçekleştirilen davranışlar, dokunulmazlığın kaldırılmasına karar veren çoğunluğun tutumu, komisyonlar ve Genel Kuruldaki görüşmeler, dokunulmazlığın kaldırılmasına yol açan isnadın ağırlığı ve ciddiliği yönünden ileri sürülen gerekçeler ve ortaya konulan deliller ile kararların alınmasındaki usul ve süreç incelendiğinde dokunulmazlığın kaldırılmasının Anayasa'ya, kanuna ve TBMM İçtüzüğü'ne aykırı olmadığı anlaşılmıştır.

42. Açıklanan nedenlerle yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin TBMM kararlarının iptalleri talebinin reddi gerekir.

VI. HÜKÜM

Esas Sayısı : 2022/27
Karar Sayısı : 2022/23

Diyarbakır Milletvekili Semra GÜZEL'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin 1/3/2022 tarihli ve 1316 ile 1317 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının Anayasa'ya, kanuna ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'ne aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE 22/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN